

บทที่ 6

การรวบรวมและพิจารณาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการพิสูจน์ การตายของบุคคล การฆาตกรรม การฆ่าตัวตาย และอุบัติเหตุ

ปรัชญาของการดำเนินคดีอาญาคือการมุ่งค้นหา “ความจริง” ในการค้นหาความจริงนั้นจำเป็นต้องอาศัยพยานและหลักฐานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ สถานที่เกิดเหตุ และสถานที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยอาศัยประสบการณ์และกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) บนพื้นฐานและความเป็นธรรมชาติของเหตุการณ์ สถานที่ หรือพยานหลักฐานนั้นๆ เพื่อปะติดปะต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นจนได้ “ข้อเท็จจริง” ของเหตุการณ์แล้วจึงนำบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือ “ข้อกฎหมาย” มาปรับให้เข้ากับข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ต่อไป ในบทเรียนนี้เป็นการศึกษาถึงความสำคัญของการค้นหาความจริงเกี่ยวกับสาเหตุการตายของบุคคล การดำเนินการตามกฎหมายในการพิสูจน์การตายของบุคคลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือการ “ชันสูตรพลิกศพ” แนวทางการรวบรวมและพิจารณาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการพิสูจน์การตายของบุคคล การพิจารณาเกี่ยวกับการฆาตกรรม การฆ่าตัวตาย และอุบัติเหตุ อันเป็นการค้นหาความจริงทางอาญาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสาเหตุการตายของบุคคล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 ความสำคัญของการค้นหาความจริงเกี่ยวกับสาเหตุการตายของบุคคล

ในกรณีที่มีความตายของบุคคลเกิดขึ้น การแสวงหาพยานหลักฐานจากศพผู้ตายและรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริเวณสถานที่เกิดเหตุที่พบศพ หรือสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้อง และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สามารถทำให้การพิสูจน์ความจริงได้กระจ่างชัดว่าผู้ตายเป็นใคร และมีสาเหตุการตายอย่างไร การตายนั้นเกิดจากการกระทำผิดทางอาญาหรือไม่ อันเกี่ยวกับโดยตรงถึงสิทธิประโยชน์ ความรับผิดชอบ และหน้าที่ต่างๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายหรือผู้อื่น เช่น การรับโทษของบุคคลที่ทำให้ตาย(ถ้ามี) ทรัพย์สิน มรดก ประกันชีวิต เป็นต้น การค้นหาความจริงเกี่ยวกับสาเหตุการตายของบุคคลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทั้งต่อผู้ตายและผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ในสังคม ตัวอย่างของคดีที่เกิดจากปัญหาในการชันสูตรพลิกศพแล้วมีผลกระทบในประเด็นอื่นๆ ดังกล่าวมาแล้ว เช่น คดีการเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อติตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ซึ่งสามารถสะท้อนถึงความสำคัญของการชันสูตรพลิกศพได้เป็นอย่างดี ตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 บัญญัติว่า เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติหรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย

การตายโดยผิดธรรมชาติ นั้นคือ

- (1) ฆ่าตัวตาย
- (2) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- (3) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- (4) ตายโดยอุบัติเหตุ
- (5) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ

จากข้อกำหนดดังกล่าว สำหรับกรณีทั่วไปจึงพอสามารถแบ่งลักษณะการตายของบุคคล ที่ต้องชันสูตรพลิกศพ และที่ไม่ต้องชันสูตรพลิกศพไว้พอสังเขป ดังนี้

การตายที่ต้องชันสูตรพลิกศพ	การตายที่ไม่ต้องชันสูตรพลิกศพ
1. ปรากฏเหตุแน่ชัด หรือมีเหตุสงสัย ดังนี้	ปรากฏเหตุแน่ชัดว่าการตายไม่อยู่ในเงื่อนไขตามกฎหมาย ที่จะต้องชันสูตรพลิกศพ ดังนี้
1.1 ฆ่าตัวตาย	
1.2 ถูกผู้อื่นทำให้ตาย	
1.3 ถูกสัตว์ทำร้ายตาย	
1.4 ตายโดยอุบัติเหตุ	
1.5 ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ	
2. ตายระหว่างความควบคุมของเจ้าพนักงาน	1. ป่วยตาย ที่มีหลักฐานปรากฏชัด และญาติหรือผู้มีประโยชน์ได้เสีย ไม่ตั้งใจสงสัยในสาเหตุการตาย (ยกเว้นตายระหว่างความควบคุมของเจ้าพนักงาน)
	2. ตายโดยการประหารชีวิต ตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม นอกจากหลักทั่วไปดังกล่าวแล้ว ในข้อเท็จจริงมีบ่อยครั้งที่พบการตายของบุคคลจำนวนมากพร้อมๆ กัน เช่น อุบัติเหตุจากรถโดยสาร เรือโดยสาร เพลิงไหม้ หรือแม้แต่คดีฆาตกรรมอำพรางที่มีการ “หันศพ” ที่พบมากในกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เป็นชาวต่างชาติ เช่น จีนแผ่นดินใหญ่ ไต้หวัน หรือกระทั่งในกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงจำพวกบุคคลทางการแพทย์ เช่น คดีฆาตกรรม “เจนจิรา” เป็นต้น ทำให้สภาพของศพที่พบไม่อาจบ่งบอกลักษณะบุคคล หรืออาจพบเพียงเศษชิ้นส่วนเนื้อหรือกระดูกที่เน่า และ/หรือชิ้นส่วนนั้นถูกชำแหละจากร่างกายจนไม่คงลักษณะทางกายภาพที่เป็นมนุษย์ และอาจปะปนกับชิ้นเนื้อ กระดูก หรือซากของบุคคลอื่นหรือสิ่งมีชีวิตอื่น จึงจำเป็นต้องพิสูจน์เบื้องต้น โดยหลักการทางนิติพยาธิวิทยา (Forensic Pathology) ว่าสิ่งที่กำลังจะชันสูตรพลิกศพ

นั้นเป็น “มนุษย์” หรือไม่และเพื่อยืนยันตัวตนบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินการตามกฎหมาย

6.2 การดำเนินการตามกฎหมายในการพิสูจน์การตายของบุคคล

หลังจากที่กำหนดกลุ่มสาเหตุการตายที่ต้องชันสูตรพลิกศพแล้ว สำหรับอำนาจหน้าที่และประเด็นที่ต้องค้นหาความจริงในการชันสูตรพลิกศพ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ได้วางหลักในการดำเนินการไว้พอสรุปได้ดังนี้

6.2.1 กรณีการตายโดยผิดธรรมชาติ

เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นตั้งอยู่กับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ที่ได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสืออนุมัติจากแพทย์สภา, แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐ, แพทย์ประจำสาธารณสุขจังหวัด, แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน หรือแพทย์ผู้ประกอบอาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัครตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขสุคนใดคนหนึ่งตามลำดับร่วมกันชันสูตรพลิกศพโดยให้ร่วมกันทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพโดยทันที และให้แพทย์ทำรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพภายใน 7 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งเรื่อง แต่สามารถขยายเวลาได้อีกไม่เกิน 60 วัน และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนชันสูตรพลิกศพ ถ้าการตายไม่เป็นผลจากการกระทำผิดทางอาญาพนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนชันสูตรพลิกศพให้พนักงานอัยการดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 156 ต่อไป หากพบว่าเป็นผลจากการกระทำผิดทางอาญา จะเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการค้นหาความจริงว่าเกิดจากเจตนา ไม่เจตนา หรือประมาท เพื่อดำเนินการสอบสวนไปตามฐานความผิดนั้นต่อไป

6.2.2 กรณีการตายโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือการตายระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ถือเป็นการตายที่มีเหตุพิเศษที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ กฎหมายจึงวางหลักในการชันสูตรพลิกศพแตกต่างจากการตายโดยผิดธรรมชาติทั่วไป โดยกำหนดให้ต้องมีพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครอง ตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ ร่วมชันสูตรเพิ่มจากพนักงานสอบสวนและแพทย์ด้วย และได้กำหนดให้มีการไต่สวนโดยศาล และผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าซักถามพยานหรือนำพยานหลักฐานเข้าสืบประกอบได้

6.3 แนวทางการรวบรวมและพิจารณาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการพิสูจน์การตายของบุคคล

ในการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมาย มีความมุ่งหมายเบื้องต้นเพื่อทราบว่าผู้ตายเป็นใคร ตายที่ไหน เมื่อใด เหตุและพฤติการณ์ที่ตาย รวมถึงบุคคลที่ทำให้ตาย(ถ้ามี) ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการแยกแยะว่าเป็นการตายที่เกิดจากการกระทำผิดทางอาญาหรือไม่ ซึ่งเมื่อพบว่าเกิดจากการกระทำผิดทางอาญา ก็เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อไป

สำหรับแนวทางในการพิจารณาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การตายของบุคคลนั้น กฎหมาย มิได้บัญญัติไว้โดยตรง และตำราที่เกี่ยวข้องกับด้านนิติเวชศาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน โดยทั่วไปจะเน้นเป็นกรณีศึกษาเฉพาะเรื่อง เช่นการใช้อาวุธปืนยิงตัวตาย การผูกคอตาย เป็นต้น โดยไม่ได้วางหลักทั่วไปเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาพยานหลักฐานไว้ เป็นการยากสำหรับผู้เริ่มค้นศึกษากฎหมาย ที่จริงแล้ว แม้กฎหมายจะมิได้บัญญัติไว้โดยตรง แต่สามารถเทียบเคียงจากบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 (5) ที่วางหลักในการฟ้องคดีอาญาว่าจะต้องปรากฏการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้นๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นไปตามสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” ประกอบกับมาตรา 226 ได้วางหลักในการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นการพิจารณาตัดสินของศาลว่าประกอบด้วยพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ และต้องเป็นหลักฐานที่ถูกต้องตามกฎหมาย จากหลักกฎหมายทั้งสองประการ สามารถนำมาวางเป็นหลักการกว้างๆ ในการรวบรวมและพิจารณาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการพิสูจน์การตายของบุคคล ดังนี้

6.3.1 ศพ จะต้องมีการตรวจศพโดยละเอียด ทั้งกายภาพภายนอก ร่องรอย บาดแผล พยาธิสภาพของศพ เพื่อทราบว่าผู้ตายเป็นใคร สาเหตุการตาย เวลาที่ตาย รวมทั้งหลักฐานที่อยู่ตกที่ตัวศพ เพื่อนำไปตรวจพิสูจน์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนร่วมกับแพทย์ ในการชันสูตรพลิกศพ

6.3.2 สถานที่พบศพ ต้องมีการตรวจสถานที่พบศพโดยละเอียด เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่อาจตกหล่นอยู่ในที่เกิดเหตุ เช่น เส้นผม เส้นขน ก้นบูหรี คราบอสุจินที่นอน จดหมาย ลาดาย ขวดยามาแมลง ฯลฯ ไปทำการตรวจพิสูจน์ ซึ่งอาจบ่งชี้ถึงสาเหตุการตาย หรือบุคคลที่ทำให้ตายได้

6.3.3 อาวุธหรือสิ่งของที่ทำให้ตาย เช่น มีด อาวุธปืน ชิ้นส่วนวัตถุระเบิด แก้วใตยาพิษ รถยนต์ที่ชนผู้ตาย เป็นต้น โดยนำไปทำการตรวจพิสูจน์โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่และมีความเชี่ยวชาญโดยตรงหรือผู้ชำนาญการของศาลในเรื่องนั้นๆ

6.3.4 สถานที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องผู้ตาย บ้านผู้ตาย สถานที่ที่มีผู้พบผู้ตายบ่อยๆ หรือ ครั้งสุดท้ายก่อนเสียชีวิต บ้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย ซึ่งอาจมีหลักฐาน จำพวกบันทึกส่วนตัว ต่างๆ เทปบันทึกเสียง สื่อต่างๆ เช่น วีดีโอ ซีดี

6.3.5 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท บุคคลที่มีสาเหตุ หรือเคยมีสาเหตุ โกรธเคืองกับผู้ตาย เพื่อทราบถึงภูมิหลัง หรืออุปนิสัยส่วนตัวของผู้ตาย อันอาจ บ่งชี้ถึงสาเหตุการตาย

6.3.6 อุปกรณ์สื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ Short Message โทรศัพท์บ้าน เพจเจอร์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) เป็นต้น ซึ่งอาจมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการตาย เช่น การ ระบายความทุกข์ การนัดหมายกับคนร้าย เป็นต้น

6.3.7 สิ่งของอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการตาย ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละเรื่องไป เช่น การฆ่าตัวตายเนื่องจากคลั่งลัทธิทางศาสนา อาจมีหนังสือคำสอนหรือคำเชิญชวนให้ฆ่าตัวตาย เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้ข้อเท็จจริงและผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้ว สามารถนำมา พิจารณานบนพื้นฐานของความเป็นธรรมชาติของพยานและหลักฐานแต่ละชนิด และสรุปเป็น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ตายและเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลัง เกิดเหตุ ทำให้สามารถวินิจฉัยการตายว่าเป็นการตายผิดธรรมชาติ หรือไม่ และประเภทใด สำหรับ กลุ่มการตายผิดธรรมชาติที่พบเป็นส่วนใหญ่ในสังคมคือเกิดจากการฆ่าตัวตาย ฆาตกรรม และ อุบัติเหตุ ซึ่งในบทเรียนนี้ มุ่งเน้นการพิจารณาพยานหลักฐานเกี่ยวกับสาเหตุการตายในเรื่อง ดังกล่าว ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการแยกแยะการตายโดยยังมีปรากฏเหตุและการตายโดยการ กระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือการตายระหว่างอยู่ในความควบคุม ของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่อีกทางหนึ่งด้วย ส่วนการตายโดยถูกสัตว์ทำให้ตายนั้น ในปัจจุบันมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นน้อย และมักไม่เป็นกรณีที่สลับซับซ้อน จึงไม่ขอกล่าวไว้ในที่นี้

6.4 การฆ่าตัวตาย และการฆาตกรรม (Suicide and Murder)

“ฆ่า” เป็นกิริยา หรืออาการของมนุษย์ที่แสดงถึง “เจตนา” ในการกระทำ ซึ่งผูกพันโดยตรง ต่อพฤติกรรมและผลของการกระทำที่เกิดขึ้น การฆ่าตัวตาย หรืออัศวินบาตกรรม คือการตายผิด ธรรมชาติประเภทหนึ่งที่มีปัญหาในทางนิติเวชศาสตร์ เนื่องจากต้องระมัดระวังในการสรุป ประเด็นว่าการเป็นการถูกฆ่าตาย (Homicide) หรืออุบัติเหตุ (Accident) ได้⁴² ตามประมวล กฎหมายอาญา การฆ่าตัวตายไม่ถือเป็นความผิดทางอาญา ส่วนการถูกผู้อื่นทำให้ตาย ไม่ว่าจะโดย

⁴² พรทิพย์ ไรจนันทน์.ท.พ.ญ., “นิติเวชศาสตร์การชันสูตรศพ”. (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน,2543). น.275-276

เจตนา ไม่เจตนา หรือประมาท ก็เป็นความผิดทางอาญาทั้งสิ้น เนื่องจากในการฆ่าตัวตายและการฆาตกรรมส่วนใหญ่จะกระทำโดยมิดชิดและส่วนมากจะเป็นที่รโหฐานจึงค่อนข้างยากที่จะมีพยานบุคคลเห็นเหตุการณ์เพราะป้องกันการถูกขัดขวางจากผู้อื่น เว้นแต่เป็นการฆ่าตัวตายหรือฆาตกรรมในที่สาธารณะ เช่น การกระโดดตึก กระโดดสะพาน ถูกยิงกลางตลาดสดเวลากลางวัน เป็นต้น ซึ่งในข้อเท็จจริงโดยเฉพาะสภาพสังคมเมือง เช่นกรุงเทพมหานคร หรือเมืองใหญ่ๆ เช่นเชียงใหม่ หาดใหญ่ ภูเก็ต เป็นต้น แม้สถานที่เกิดเหตุจะเป็นในที่สาธารณะก็ยากที่จะหาพยานบุคคล ดังนั้นในการพิจารณาว่าเป็นการฆ่าตัวตายหรือฆาตกรรมนั้น นอกจากสภาพศพและสถานที่เกิดเหตุ (Evidence of Death Scene) แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นคือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต้องพิจารณาถึงพยานหลักฐานอื่นประกอบที่สามารถบ่งชี้ถึงสาเหตุการฆ่าตัวตายหรือฆาตกรรม เช่น ผลการผ่าชันสูตรของแพทย์ (Autopsy) อาวุธ วิธีการฆ่าตัวตาย จดหมายลาตาย บันทึกส่วนตัว คำให้การของญาติ เพื่อนสนิท ครู เกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ภูมิหลัง ความถนัด และอุปนิสัยส่วนตัวของผู้ตายประกอบด้วยกัน โดยใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาพยานหลักฐานแต่ละอย่างด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง และอยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ และความเป็นธรรมชาติของพยานหลักฐานนั้น ซึ่งหากวินิจฉัยคิดว่าเป็นการฆ่าตัวตายก็จะส่งผลในทางกฎหมายให้กระบวนการสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษเป็นอันสิ้นสุด เป็นต้น

6.4.1 การฆ่าตัวตายที่พบเห็นบ่อย พอสรุปได้ ดังนี้⁴³

- 1) Stabbing or Cutting คือกลุ่มที่ฆ่าตัวตายโดยวิธีการใช้ของมีคมแทง หรือเจียนเนื้อตนเอง
- 2) Firearms or Explosives คือกลุ่มที่ฆ่าตัวตายด้วยการยิงตัวตาย หรือระเบิดฆ่าตัวตาย ซึ่งกรณีระเบิดหากเจตนาทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตด้วย ก็จะเป็นกรณีฆาตกรรมอีกส่วนหนึ่ง
- 3) การกระโดดจากที่สูง เช่น อาคารที่พัก สถานที่ทำงาน อาคารจอดรถของห้างสรรพสินค้า เป็นต้น
- 4) การจุดไฟเผาตัวเอง พบมากที่ประเทศเวียดนาม โดยในประเทศไทยเคยเกิดขึ้นบ้างแต่ไม่บ่อยนัก
- 5) Hanging คือการแขวนคอตาย
- 6) Electrocution คือการฆ่าตัวตายโดยใช้กระแสไฟฟ้าแรงสูงช็อต เช่น กระแสไฟฟ้าบ้าน เป็นต้น

⁴³ เรื่องเดียวกัน

7) การกระโดดรถไฟ การนอนให้รถไฟทับ หรือการกระโดดหรือวิ่งตัดหน้าให้รถชนเพื่อฆ่าตัวตาย เป็นต้น

8) การกระโดดน้ำ เช่นการกระโดดสะพานที่มีน้ำลึกเพื่อฆ่าตัวตาย เป็นต้น

9) การกินยาเกินขนาด กินยาพิษ หรือสารพิษ เช่น การกินยานอนหลับเกินขนาด กินยาฆ่าแมลง เป็นต้น

ในการฆ่าตัวตายของบุคคลนั้นจะเป็นวิธีใดขึ้นอยู่กับปัจจัยร่วมหลายประการ เช่น สภาพการณ์ อาวุธที่มี อุปนิสัย รวมถึงความถนัดของบุคคลดังที่กล่าวมาแล้ว ประกอบด้วยส่วนการฆาตกรรมเป็นผลจากการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งโดยมากเกิดจากสาเหตุโกรธเคืองระหว่างผู้ตายและผู้กระทำการฆาตกรรมเป็นหลัก เว้นแต่เป็นกรณีของการจ้วงวานฆ่า ซึ่งจะกระทำโดยกลุ่มฆาตกรที่เป็นมืออาชีพและจะทิ้งร่องรอย หลักฐานที่แตกต่างกันอันสามารถใช้เป็นแนวทางในการแยกแยะระหว่างการฆ่าตัวตายและการฆาตกรรมได้

6.4.2 ความแตกต่างระหว่างการฆ่าตัวตายกับการถูกฆาตกรรม⁴⁴

1) พิจารณาบาดแผล

จุดสังเกต	ฆ่าตัวตาย	ถูกฆาตกรรม
ตำแหน่งของบาดแผล	จำกัดเฉพาะบริเวณที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จะมีบาดแผลด้านหน้า ส่วนใหญ่จะกระทำที่จุดสำคัญ เช่น ลำคอ ออก ท้อง ข้อพับ แขน ข้อมือ และจะไม่กระทำในส่วนอื่นที่ไม่จำเป็น	หากพบบาดแผลที่ด้านหลังหรือส่วนอื่นที่ไม่ใช่จุดสำคัญของร่างกายแล้ว เป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะถูกฆ่า
แผลที่เกิดจากการพยายามฆ่าตัวตาย	- มักจะมีแผลที่เกิดจากการพยายามฆ่าตัวตายแผลที่เกิดจากการพยายามฆ่าตัวตายเป็นตัวตัดสินใจว่าเป็นการฆ่าตัวตาย เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณา - มักจะขนานกับแผลที่ทำให้ถึงแก่ความตาย เช่น ส่วนใหญ่จะเป็นแผลที่ตื้นและมีหลายแห่ง - แต่ก็มิ ใ้มีน้อยที่พบแผลที่เกิดจากการพยายามฆ่าตัวตายที่อยู่คนละตำแหน่งกับ	- ไม่มีแผลที่เกิดจากการพยายามฆ่าตัวตาย หากมีบาดแผลหลายแห่ง ทิศทางจะไม่คงที่ ผู้ถูกฆาตกรรมจะต่อสู้ดิ้นรน ดังนั้นจะไม่มีทางเป็นไปได้ที่บาดแผลอยู่ในแนวเดียวกัน - อาจมีบางครั้งที่ทำให้ดูเหมือนกับเป็นการฆ่าตัวตายโดยการทำให้เกิดแผลที่เกิดจากการพยายามฆ่าตัวตาย ในกรณีนี้จะเป็ นแผลที่ไม่ได้เกิดขึ้นขณะที่มีชีวิต

⁴⁴ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์และคณะ.พ.ด.ท., "นิติวิทยาศาสตร์ / เพื่อการสืบสวนสอบสวน (นิติเวชศาสตร์)". (กรุงเทพฯ:บริษัทคาฤกษ์ จำกัด.2545). น.230

2.4) ร่องรอยอาวุธ กรณีที่พบรอยอาวุธ เช่น รอยมีด รอยขวาน รอยถูกยิง ด้วยลูกกระสุนปืน หรือปลอกกระสุนปืนในสถานที่เกิดเหตุ จะบ่งบอกถึงลักษณะของการกระทำ ความผิด เช่น ตำแหน่งของคนร้ายขณะเกิดเหตุ ทิศทางการต่อสู้ของคนร้ายกับผู้เสียหาย

2.5) บาดแผลป้องกันตนเอง เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ชี้ชัดว่าเกิดการต่อสู้กันขึ้น มีการพยายามป้องกันตัว มักพบที่บริเวณมือและแขน เช่น ใช้มือกำมีดคนร้าย ยกแขนบังกระสุนปืน เป็นต้น

2.6) ร่องรอยขีดข่วนและรอยถลอกตามร่างกาย มักพบในกรณีการกระทำผิดทางเพศตำแหน่งที่พบ ได้แก่ แขน หลัง ไหล่ ก้น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่แสดงถึงการที่คนร้าย พยายามคร่าชีวิตผู้เสียหายลงกับพื้น

2.7) สภาพของเสื้อผ้าที่ถูกลักขูด หรือกระดุมหลุด แสดงถึงร่องรอยการต่อสู้

3) เหตุจูงใจในการตาย

ถ้าเป็นการฆ่าตัวตายจะพบว่าผู้ตายมีปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ ปัญหาทางครอบครัว ปัญหาจากการเรียน ปัญหาจากการทำงาน หรือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ โดยอาจสอบถาม จากทางญาติ เพื่อน หรือแพทย์ประจำตัว ในบางครั้งอาจพบจดหมายลาตายอยู่ในที่เกิดเหตุ หรือ บ้านญาติ บ้านเพื่อนที่ผู้ตายส่งจดหมายไปถึง ถ้าเป็นการฆาตกรรมอาจมีมูลเหตุจูงใจในเรื่องขัดแย้ง ผลประโยชน์ ชู้สาว หรือประสงค์ต่อทรัพย์ เป็นต้น

4) สภาพทางเข้า-ออกของสถานที่เกิดเหตุ

ถ้าเป็นการฆ่าตัวตายจะมีทางเข้าเพียงทางเดียวและไม่มีทางออกอื่น มักพบว่ามี การปิดล็อกประตูจากด้านในห้อง ถ้าเป็นการฆาตกรรมมักพบว่าประตูมีการเปิดทิ้งไว้ หรือมีการปิดล็อก จากด้านนอกห้อง

5) ร่องรอยอาชญากรรมอื่นในสถานที่เกิดเหตุ

การที่พบร่องรอยของอาชญากรรมอื่น ๆ เช่น ร่องรอยรื้อค้น และโจรกรรมทรัพย์สิน จะเป็นการชี้ชัดได้ว่าการตายนั้นเกิดจากการฆาตกรรม

6.5 แนวทางการวินิจฉัยกรณีตายเนื่องจากถูกอาวุธปืน

สิ่งที่ใช้พิจารณา	มาตรการ	อัศวินมาตรการ
ตำแหน่งบาดแผล	ทั่วร่างกาย	ในตำแหน่งนี้สามารถกระทำตนเองได้ ส่วนใหญ่ที่พบ คือ ปาก ขมับ
จำนวนบาดแผล	ไม่จำกัด	แผลเดียว

สิ่งที่ใช้พิจารณา	มาตรการ	อัตรวินิบาตกรรม
ระยะบึง	ได้ทุกระยะ	ประชิด หรือใกล้ โดยมากเป็นระยะประชิดติดผิวผนังและประชิดผิวผนังแบบหลวม ๆ
ตำแหน่งของอาวุธ	พบหรือไม่พบอาวุธ ถึงพบอาวุธ การตกของอาวุธ จะอยู่ในตำแหน่งอิสระตรงไหนก็ได้	พบอาวุธในสถานที่เกิดเหตุและตำแหน่งของอาวุธต้องอยู่ในตำแหน่งที่สมเหตุสมผล
ทิศทางของบาดแผล	เกิดได้ทุกทิศทุกทาง	ถ้าเป็นบาดแผลที่ขมับจะต้องมีทิศเฉียงขึ้น
เขม่าปืน	ไม่มีเขม่าปืนที่มีมือ ยกเว้นกรณีคนร้ายบังคับให้ผู้ตายจับปืนแล้วยิงตัวเอง	ต้องมีเขม่าปืนที่มีมือ
ลักษณะของอาวุธปืน	สามารถเป็นได้ทุกรูปแบบ	ถ้าเป็นปืนออโตเมติกเปิดดูแล้วมีลูกกระสุนค้างอยู่ในรังเพลิงนกปืนจะต้องค้างอยู่ แต่ถ้าเป็นปืนลูกม่ตำแหน่งของปลอกกระสุนในลูกม่จะต้องอยู่ตรงกับถ้ำกลองปืน

6.6 แนวทางการวินิจฉัยกรณีตายเนื่องจากอาวุธมีคม

สิ่งที่ใช้พิจารณา	มาตรการ	อัตรวินิบาตกรรม
ตำแหน่ง	พบได้ทั่วร่างกาย	พบในตำแหน่งที่กระทำตนเองได้ถนัด เช่น คอ ท้อง ข้อมือ
จำนวนบาดแผล	ไม่จำกัดและอาจเป็นบาดแผลฉกรรจ์จำนวนหลายแผลก็ได้	ส่วนใหญ่แล้วจำนวน 1 บาดแผล หรืออาจมีมากกว่าแต่จะมีบาดแผลที่ทำให้ตายเพียงบาดแผลเดียว
ทิศทาง	หลายทิศทาง	จะเกิดในทิศทางที่สามารถกระทำได้ถนัด ถ้าผู้ตายถนัดขวารอยบาดแผลจะมีทิศทางจากซ้ายไปขวา ถ้าผู้ตายถนัดซ้ายรอยบาดแผลก็

		จะมีทิศทางจากขวาไปซ้าย นอกจากนี้ รอยบาดแผลมักจะมีทิศทางจากด้านนอกเข้าหาตัวผู้ตาย
บาดแผลทลลงทำ	ไม่พบ	มักจะพบบาดแผลซึ่งเกิดขึ้นจากผู้ตายทลลง ความคมของอาวุธ ความกล้าหรือความเจ็บของตัวเอง ลักษณะของบาดแผลจะเป็นบาดแผลตื้น ๆ อยู่เป็นกลุ่ม และมีทิศทางเดียวกัน ส่วนใหญ่จะพบที่ข้อมือและท้อง

6.7 อุบัติเหตุ และกรณีตัวอย่างการตายโดยอุบัติเหตุ : การจมน้ำตาย⁴⁵

กรณีการตายโดยอุบัติเหตุ ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการเดินทาง เช่น โดยรถยนต์ รถไฟรถจักรยานยนต์ เรือ เครื่องบิน เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของการเสียชีวิตก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป แต่ถึงแม้อุบัติเหตุจะเป็นเรื่องของการไม่เจตนาให้เกิดเหตุร้ายขึ้นก็ตาม แต่ทางกฎหมายหากความประมาทเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นแล้วมีผลโดยตรงก่อให้เกิดความตายจากความประมาทนั้น ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดให้ผู้ประมาทต้องรับโทษด้วย ซึ่งในบทเรียนนี้ขอยกตัวอย่างการเสียชีวิตจากการจมน้ำ เป็นกรณีศึกษาของ พล.ต.ท.อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ ได้สรุปแนวทางการวินิจฉัยการเสียชีวิตจากการจมน้ำไว้ว่าสนใจว่า การเสียชีวิตในการจมน้ำตายส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพราะสูดน้ำเข้าไปจากการหายใจเอาของเหลวเข้าไป ทำให้หลอดลมถูกปิดกั้น อาจมีกรณีที่เสียชีวิตในอ่างอาบน้ำหรือคว่ำหน้าลงในบริเวณที่มีน้ำขังอยู่เพียงเล็กน้อย แม้ว่าสาเหตุการเสียชีวิตจะเกิดจากจมน้ำก็ตาม แต่เนื่องจากอาจถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกโยนลงน้ำก่อนหน้าที่จะเสียชีวิตก็ได้ จึงจำเป็นต้องสันนิษฐานจากลักษณะโดยรวมจากการสอบสวนเพื่อให้ปรากฏแน่ชัดถึงสาเหตุของการฆ่าตัวตาย

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน. น.266-267

จุดสังเกต	จุดสังเกตที่ศพ
ลักษณะพิเศษของการเสียชีวิตเนื่องจากจมน้ำ	(1) หากเป็นศพที่เพิ่งจมน้ำตาย จะมีฟองเป็นเมือกชั้น ๆ (ชั้นและเหนียว) ออกมาจากจมูกและปากเป็นเพราะน้ำที่ถูกสูบเข้าไปผสมกับอากาศในปอดจึงเกิดความเหนียวขึ้น ไม่สลายได้โดยง่าย (2) ศพที่เริ่มจะเน่าแล้วนั้น จะมีฟองอากาศเนื่องจากการเน่าเปื่อยจึงควรระวังไม่ให้เกิดการสับสน (3) เมื่อถอดส่วนนอกหรือท้องจะมีน้ำทะเลลักออกมา
ใบหน้า	อาจจะพบรอยฟกช้ำหรือรอยห้อเลือดที่เปลือกตาด้านใน
จุดคล้ำ	เนื่องจากน้ำในศพจะมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งไปเรื่อย ๆ จึงทำให้เกิดจุดคล้ำได้ยากแม้จะพบก็จะเห็นได้ไม่ชัด ในฤดูหนาวจะปรากฏเป็นสีแดงสด
ผิวหนัง	รูปมวนจะลุกชันเนื่องจากความหนาวเย็นคล้ายกับอาการขนลุก เรียกว่าผิวหนังเกิดอาการคันตัว
ผิวหนังเขียว	หากอยู่ในน้ำนาน ๆ ผิวหนังที่ฝ่ามือและเท้าจะเขียวขุ่น
อื่น ๆ	(1) การพิจารณาว่าเป็นการฆ่าตัวตายหรือถูกฆาตกรรมนั้น ให้ตัดสินใจจากเครื่องแต่งกาย รองเท้า สิ่งที่ติดตัว บัตรประจำตัวและสภาพข้างเคียง (2) พิจารณาว่ามีการบาดเจ็บ มีร่องรอยของการมีชีวิตหรือไม่ มีการทำร้ายร่างกายหรือไม่ (3) หากศพอยู่ในน้ำการเน่าเปื่อยจะช้ากว่าในอากาศเป็นครั้งหนึ่ง หากมีอุณหภูมิต่ำกว่า 5 องศาเซลเซียสแล้วการเน่าเปื่อยจะเป็นไปได้ช้า (4) หากเวลาผ่านไปเป็นเวลาหลายชั่วโมงหลังจากที่เสียชีวิตแล้ว น้ำที่อยู่ในปอดจะซึมออกมาภายนอกและคั่งอยู่เต็มทรวงอก (5) แผลในคอนั้นไม่เพียงแต่จะพบที่ปอด ดับ ไต หรืออวัยวะส่วนอื่นเท่านั้น แต่จะพบในกระดูกด้วย (6) การตัดสินใจว่าเป็นการจมน้ำตายหรือไม่นั้นต้องอาศัยการผ่าศพพิสูจน์

6.8 แนวทางการสืบสวนหาตัวคนร้ายกรณีมีผู้ทำให้ตาย

เมื่อทราบถึงพฤติกรรมการตายว่าเกิดจากการฆาตกรรมอย่างแน่นอนแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการสืบหาตัวผู้กระทำผิด โดยอาศัยพยานบุคคลและพยานวัตถุที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุเป็นหลักฐานยืนยันถึงตัวผู้กระทำผิด เพื่อทำการจับกุมให้ศาลตัดสินลงโทษต่อไป พยานวัตถุที่อาจพบได้ในสถานที่เกิดเหตุเกี่ยวกับชีวิต แสดงไว้ในตารางดังต่อไปนี้

พยานวัตถุจากร่างกาย	พยานวัตถุที่เป็นสิ่งของ	รอยประทับ
โลหิต	อาวุธ	รอยลายนิ้วมือ ฝ่ามือ
อสุจิ	เครื่องมือ	รอยเท้า
เส้นผม เส้นขน	การเคลื่อนที่ของเฟอร์นิเจอร์	รอยยางรถยนต์
เนื้อเยื่อ	กระดาษจดหมาย สมุดโน้ต	รอยเครื่องมือ
น้ำลาย เสมหะ	ปลอกกระสุนปืน	รอยฟัน
ปัสสาวะ	ลูกกระสุนปืน	รอยอาวุธ
อุจจาระ	ยานพาหนะ	รอยลูกกระสุนปืน
อาเจียน	บุหรี่ยี่ ชิการ์	รอยมีด รอยขวาน ฯลฯ